

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 5. Solvuntur objectiones petitæ à ratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

docet S. Thomas. Eodem redit, si dicatur S. Doctor loqui de libertate voluntatis, ut natura est, non ut voluntas est. Voluntas igitur potest cum S. Doctore considerari dupliciter, ut natura, & ut voluntas. Ut natura, est ad unum determinata: ut voluntas, est activè indifferens ad opposita, & actuum suorum domina. Unde libertati voluntatis, ut natura est, sola violentia opponitur. At verò libertati voluntatis, ut voluntas est, opponitur non solum violentia, sed etiam simplex necessitas. Quòd autem S. Doctor loquatur de libertate voluntatis, quia natura est, patet ex eo quòd hìc agatur de processione Spiritus sancti, & de libertate, qua procedit Spiritus sanctus à voluntate divina. Spiritus autem sanctus non procedit à voluntate divina, ut est facultas actuum suorum domina, sed ut est facultas ad unum determinata; & ita Spiritus sanctus non procedit à voluntate divina, ut voluntas est, sed ut est natura, proindeque non procedit à voluntate divina liberè, nisi ea libertate, quæ voluntati competit, quæ natura est, quæ libertas non est alia, quàm libertas spontaneitatis.

Dices 4. S. Thomas ad laudem & vituperium requirit solum voluntarium & spontaneum, Nam sic loquitur 1. 2. q. 6. a. 2. ad 3. *Laus & vituperium consequuntur actum voluntarium secundum perfectam voluntarii rationem.* Ergo ad libertatem arbitrii solum requiritur voluntarietatem & spontaneitatem. R. S. Doctorem per voluntarium secundum perfectam rationem voluntarii intelligere illud, quod fit ex prævia deliberatione; sic enim loquitur in O. *Perfectam cognitionem finis sequitur voluntarium secundum rationem perfectam, prout scilicet apprehenso fine, aliquis potest deliberans de fine, & de his que sunt ad finem, moveri in finem vel ut moveri.* Quòd autem fit ex prævia deliberatione, juxta S. Doctorem, & rei veritatem, fit sine antecedenti determinatione ad unum. Cum enim ratio deliberans se habeat ad opposita, voluntas agens ex prævia deliberatione, agit cum activa indifferencia ad opposita. Unde homo ex eo, quòd deliberare potest de actibus suis, habet, ut de illis pro arbitrio disponere possit, & ita habet, ut sit illorum dominus. Ex hoc contingit, inquit S. Doctor ad 2. *quòd homo est dominus sui actus, quòd habet deliberationem de suis actibus: ex hoc enim quòd ratio deliberans se habeat ad opposita, voluntas in utrumque potest.* Voluntarium igitur secundum perfectam rationem voluntarii est illud, juxta mentem S. Doctoris, quòd fit à voluntate sine antecedenti ad unum determinatione. Hinc voluntarium non nisi secundum imperfectam voluntarii rationem convenit brutis, quia sunt ad unum determinata, nec apprehenso sine deliberant, sed subito moventur in ipsum, ut dicit S. Doctor in O. Igitur S. Doctor ad laudem & vituperium, & consequenter ad libertatem arbitrii requirit immunitatem ab antecedenti determinatione ad unum.

ARTICULUS V.

Solvuntur objectiones perite à ratione.

Obj. 1. Liberi arbitrii ratio sita est in eo, quòd actus nostros habeamus in nostra potestate. Atqui omnes actus nostri, hoc ipso, quòd sunt voluntarii & spontanei, sunt in nostra potestate, etiam si sint necessarii. Ergo coactio, non verò necessitas simplex, repugnat libero arbitrio. R. negando min. quæ 1. est contra communem mortalium omnium sensum, 2. Repugnat evidenti rationi. Illud enim solum & omne est in nostra potestate, de quo possumus pro arbitrio disponere, & consequenter illi omnes & soli actus sunt in nostra potestate, quos possumus pro arbitrio producere vel non producere. Non possumus autem pro arbitrio producere vel non producere actus illos, quos ex antecedenti & ineluctabili necessitate intrinseca producimus; ut per se manifestum est.

Dices. Idem iudicium esto de omnibus aliis actibus necessariis, ac de amore beatifico. Atqui voluntas habet in potestate sua amorem beatificum, quò necessariò diligit Deum, Ergo, &c. Neg. min. *Prob.* Quia voluntas beati potest suspendere amorem beatificum; nam si beatus non veller Deum amare, non amaret. Ergo, &c. R. neg. ant. Voluntas enim non potest suspendere actum, quem necessariò exercet: nam eatenus necessariò exercet, quatenus ita exercet, ut non possit non exercere. Manifestum autem est voluntatem non posse suspendere actum, quem ita exercet, ut non possit non exercere.

Ad prob. ant. R. 1. Quòd eodem modo probaretur, beatum admittere posse gravissima quæque scelerata: quàm enim verè de illo dicitur: Si veller Deum non amare, Deum non amaret; tam etiam verè de illo dici potest: Si veller Deum odisse, Deum odisset; si veller blasphemare, blasphemaret, &c. Similiter eodem modo probaretur, Deum posse mentiri, posse se ipsum odisse. Nam tam verè de Deo dicitur: Si veller mentiri, mentiretur; si veller se ipsum odisse, se ipsum odisset; quam verè dicitur de beato: Si veller Deum non amare, Deum non amaret. Hæc autem omnia sunt evidenter intolerabilia, falsa & absurda, nempe quòd Deus possit mentiri, & se ipsum odisse; quòd beatus possit odisse Deum, & blasphemare. Ratio à priori est, quia quòd non est possibile, nisi sub conditione impossibili, non est possibile, sed impossibile. Deum autem mentiri, & se ipsum odisse, non est possibile, nisi sub conditione impossibili, nempe quòd velit mentiri, & se ipsum odisse. Item beatum blasphemare, & Deum odisse, non est possibile, nisi sub hac conditione, nempe si velit blasphemare, & Deum odisse, quæ conditio impossibilis est beato, stante beatitudine. Hinc

R. 2. neg. prob. Nam hæc propositio, Si beatus veller non amare Deum, Deum non amaret, est falsa; quia in hac propositione, juxta communem & ab omnibus receptissimum loquendi usum, enunciat non solum connexio consequentis cum antecedente, sed etiam possibilitas antecedentis, ut sibi unusquisque nostrum conscius est, cum ait v. gr. Si vellem, amarem; si vellem, odissem, &c. Unde ad veritatem hujus propositionis non sufficit, ut consequens sit connexum cum antecedente, sed præterea requiritur, ut antecedens sit possibile. Cum igitur in præsentis casu antecedens non sit possibile; beatus enim non potest non velle amare Deum; propositio falsa est, & nugatoria.

Dices 2. Omnis volitio est essentialiter in potestate voluntatis. Ergo, &c. Neg. ant. *Prob.* Illud est in nostra potestate, quòd fit, cum volumus. Sed nulla volitio fieri potest, nisi cum volumus. Ergo, &c. R. dist. maj. Illud est in nostra potestate, quòd fit cum volumus ex propria determinatione & electione, cum volumus; & ita volumus, ut possumus non velle, quia scilicet non sumus antecedenter magis determinati ad volendum, quàm ad non volendum, C. maj. Secus, N. maj. Nam si ita volumus, ut non possumus non velle, propter ineluctabilem necessitatem volendi hic & nunc, non possumus suspendere seu cohibere volitionem nostram, & ita volitio nostra non est in potestate nostra.

Obj. 2. Si liberum arbitrium consistit essentialiter in indifferencia agendi vel non agendi, habitus omnes, sive boni, sive mali, repugnant libero arbitrio. Absurdum conseq. Nam si habitus repugnant libero arbitrio, quò quis intensioribus habitibus in bono vel malo radicatus est, eò minus meretur, vel demeretur: quòd est absurdum. R. liberum arbitrium consistere in indifferencia activa, seu in facultate se ipsum determinandi ad volendum vel non volendum, ad agendum vel non agendum, non verò in indifferencia propensionis. Habitus autem, sive boni, sive mali, tollunt quidem indifferenciam propensionis, quæ, cum sita sit in æquilibrio, tollitur per idem, quòd in alterutram partem impellit: at non tollunt, neque minuunt indifferenciam activam, quia

Utrum potentia peccandi sit de ratione liberi arbitrii.

RESPONSIO.

Potentia peccandi non est de ratione liberi arbitrii.

Prob. autoritate Patrum, & 1. quidem S. Augustini libr. de corr. & grat. c. 11. ubi sic loquitur: *Quid erit liberius libero arbitrio, quando non poterit servire peccato, quæ futura erat & homini, sicut facta est & Angelis sanctis merces meriti? ... Prima libertas voluntatis erat, posse non peccare: novissima erit multo major, non posse peccare.* Certè si, sublata potentia peccandi, non modò non tollitur aut minuitur liberum arbitrium, sed è contra & liberius & perfectius evadit, potentiam peccandi extra totam liberi arbitrii rationem esse necesse est. 2. S. Anselmi in dialogo de lib. arb. c. 1. ubi sub nomine Magistri sic ait: *Libertatem arbitrii non puto esse potentiam peccandi & non peccandi. Quippe si hoc ejus esset definitio, nec Deus, nec Angelus, qui peccare nequeunt, liberum haberent arbitrium, quod nefas est dicere.* Et inferius: *Nec libertas, nec pars libertatis est peccandi potestas.* Ex quibus sic obiter argumentor. Tota ratio essentialis liberi arbitrii reperitur in Deo & Angelis beatis, nec tamen in illis reperitur peccandi potestas. Ergo, &c. 3. Aliorum Patrum, qui docent liberum arbitrium esse eximiam illam perfectionem, secundum quam homo ad imaginem Dei conditus est. Nam homo non est conditus ad imaginem Dei secundum potestatem peccandi, & consequenter ratio objectiva potestatis peccandi non est ratio objectiva liberi arbitrii.

Prob. 2. autoritate S. Thomæ in 2. dist. 25. q. un. a. 1. ad 2. ubi sic loquitur: *Ad rationem liberi arbitrii non pertinet, ut indeterminatè se habeat ad bonum vel ad malum: quia liberum arbitrium per se in bonum ordinatum est; cum bonum sit objectum voluntatis, nec in malum tendat, nisi propter aliquem defectum, quia apprehenditur ut bonum, cum non sit, voluntati, aut electio nisi boni, aut apparentis boni. Et idè ubi perfectissimum est liberum arbitrium, ibi in malum tendere non potest, quia imperfectum esse non potest. Sed hoc ad libertatem arbitrii pertinet, ut actionem aliquam facere vel non facere possit; & hoc Deo convenit: bona enim, quæ facit, potest non facere, nec tamen malum facere potest.* Itaque potentia peccandi non est de ratione liberi arbitrii; quia liberum arbitrium ex natura sua ordinatur ad bonum: nam electio, quæ est actus proprius liberi arbitrii, non est nisi boni, veri scilicet, vel apparentis. Unde liberum arbitrium nunquam tenderet, aut etiam tendere posset in malum, nisi apprehenderetur ut bonum. Quòd autem malum apprehendatur ut bonum, per accidens est respectu liberi arbitrii, & provenit ex defectu intellectus, qui in hac vita errare potest; & ita quòd liberum arbitrium in homine viatore possit deficere, eligendo malum, quòd ut bonum apprehenditur, accidentale est respectu totius rationis essentialis liberi arbitrii, quæ in eo præcisè consistit, quòd voluntas possit hoc bonum particulare velle vel non velle, & inter hæc bona particularia, hoc vel illud velle.

Obj. 1. Potentia peccandi est virtus aliqua. Non nisi liberi arbitrii. Ergo est liberum arbitrium, vel pars illius. R. potentiam peccandi non esse virtutem aliquam, sed solum defectibilitatem alicujus virtutis, nempe liberi arbitrii, ejus perfectioni essentiali planè accidentalem, quæ defectibilitas est aliquid purè negativum; unde, ea superaddita, nihil positivum superadditur, & ea detracta, nihil positivum detrahitur libero arbitrio, quòd proinde semper manet idem quòd totum positivum, quò constituitur, sive sit defectibile, sive non. Vel, si vis, potentia peccandi est virtus aliqua, nempe liberum arbitrium, non quidem præcisè sumptum quæ liberum arbitrium, sed quæ defectibile. Unde potentia peccandi supra liberum arbitrium dicitur aliquid merè negativum, quòd totè ejus rationi essentiali accidentale est, &

quia sic infectunt in unam partem, ut non determinant ad unum: unde cum illis manet facultas agendi vel non agendi, expedita ad utrumlibet. Ea autem manente, manet rota indifferentia activa. Hinc nec meritum, nec demeritum tollunt, aut minuant habitus; imò verò meritum vel demeritum eò majus est, quòd habitus boni vel mali intensiores sunt, quia tunc eò intensius in bonum vel malum fertur voluntas liberè & sine antecedenti ad unum determinatione.

Obj. 3. Amor beatificus, quantumvis necessarius, liber est libertate arbitrii. Ergo, &c. N. ant. *Probabis.* 1. Voluntas beati, amando Deum, agit ex prævia cognitione intellectus perfectissima, & sic modum agentium naturalium supergreditur. 2. Voluntas beati, amando Deum, se ipsam mover. 3. Amor beatificus est actus humanus. 4. Incredible est, quòd intellectus perfectissima & splendidissima operatione, qualis est visio beatifica, eripiat voluntati liberum arbitrium, eamque ad modum & imperium agendi brutalem dejiciat.

R. ad 1. Hoc non sufficere, ut actus voluntatis sit liber libertate arbitrii; sed requiri ut voluntas agar suæ atecedenti ad agendum determinatione, & consequenter requiri, ut voluntas agar ex prævia cognitione intellectus proponente objectum indifferentè, hoc est, partim sub ratione boni, partim sub ratione mali.

R. ad 2. negando. Quia, ut docet S. Thomas, voluntas non movet se ipsam, nisi cum est domina sui actus; & non est domina sui actus, nisi cum potest pro arbitrio illum exercere, vel suspendere. Hoc autem non potest, cum producit illum ex antecedenti necessitate, & sic actus ejus necessarius est.

R. ad 3. negando. Nam, ut ait S. Thomas 1. 2. q. 1. ar. 1. in O. *Ille sola actiones vocantur proprie humane, quarum homo est dominus, & quæ ex voluntate deliberata procedunt.* Voluntas autem beati non est domina actus, quo Deum amat, nec producit illum ex prævia deliberatione, sed ad illum rapiat à summo bono, clarè, ut in se est, viso.

R. ad 4. Intellectum per visionem beatificam non eripere voluntati liberum arbitrium in ordine ad omnia objecta. Voluntas enim beati potest adhuc inter multa bona particularia hoc vel illud eligere, & multa bona particularia eligere, vel non eligere. Præterea, sic intellectus per visionem beatificam eripit liberum arbitrium, vel potius impedit usum liberi arbitrii circa Deum, ut hæc jactura abundè compensetur; tum quia amor beatificus non solum intensior, sed etiam specificè perfectior est, quàm amor ille, quo Deum in hac vita diligimus; tum quia modus amandi Deum necessariò & ex prævia cognitione, divinam bonitatem clarè ostendente, absolute melior & præstantior est, quàm modus amandi liberè, & ex prævia cognitione fidei obscura, & imperfectè tantum ostendente bonitatem divinam; ut patet in Deo, se ipsum amante necessariò, & ex cognitione bonitatis suæ perfectè comprehensiva. Unde voluntas per visionem beatificam non deprimitur ad modum agendi brutalem, dum per eam ad amandum Deum necessitatur, & ita usu liberi arbitrii spoliatur circa Deum; sed è contra à naturali inconstancia & flexibilitate, ad perfectissimam divini amoris participationem, & modum operandi nobilissimum traducitur.

Dices. Modus operandi necessariò dicitur magnam imperfectionem, & est modus agendi proprius brutorum. R. dist. Modus operandi necessariò in omnibus & ex cognitione imperfecta, dicitur, &c. C. Modus operandi necessariò circa objectum præstantissimum, nempe circa summum bonum, perfectè & clarè, ut in se est, cognitum, dicitur, &c. N.